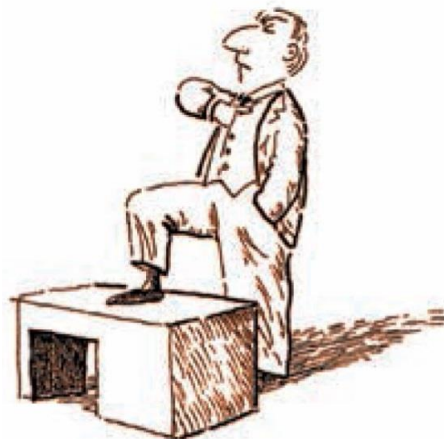

PRAWO DO INFORMACJI

Od 2001 roku obowiązuje w Polsce ustawa o dostępie do informacji publicznej. Na jej podstawie każdy obywatel **może żądać udzielenia mu informacji** m.in. o działalności organów państwowych i samorządowych, o zakresie ich działalności, organizacji pracy, o osobach w nich zatrudnionych i ich kompetencjach, ma również prawo do wglądu do dokumentów urzędowych. Oznacza to, że gdy przychodzimy np. do urzędu gminy i chcemy się dowiedzieć, jak nazywa się urzędnik czy urzędniczka, która zajmuje się wydawaniem dowodu osobistego, to nikt nie robi

MY, URZĄD!

Rys. Julian Bohdanowicz

nam grzeczności – taką informację po prostu musimy otrzymać (z tabliczki na drzwiach pokoju dowiemy się, gdzie dane osoby pracują). Na ogół ten obowiązek jest realizowany poprzez **stronę internetową**, którą ma teraz każdy urząd, a także znajdującą się w holu urzędu **tablicę informacyjną**, mówiącą o wydziałach i numerach pokoi, w których się one znajdują. Niezależnie od tego obywatel powinien mieć możliwość zasięgnięcia informacji w **punkcie informacyjnym** lub skorzystania z pomocy urzędników.

Wszystkie instytucje i urzędy zarówno rządowe, jak i samorządowe są obowiązane do udostępniania informacji publicznej (np. wojewodowie, rady gmin). Obowiązek ten dotyczy także innych podmiotów wykonujących zadania publiczne lub dysponujących majątkiem publicznym, np. spółek skarbu państwa, uniwersytetów, sądów, szpitali, a nawet organizacji społecznych, jeśli na swoją działalność dostały dofinansowanie ze środków publicznych.

Obywatel powinien być również informowany o dokumentach, których wypełnienie jest konieczne do pozytywnego rozpatrzenia jego wniosku, a jeśli wzory wypełnionych formularzy nie są wywieszone w widocznym miejscu lub dostępne na stronie internetowej, może oczekiwać od urzędników pomocy przy ich wypełnieniu. Większość informacji

publicznych, w tym dokumentów urzędowych, znaleźć można w internecie, w **Biuletynie Informacji Publicznej (BIP)**.

Z Ż Y C I A W Z I Ę T E

Ustawa o dostępie do informacji publicznej zobowiązuje wszystkie organy i urzędy administracji rządowej oraz samorządowej do prowadzenia internetowego Biuletynu Informacji Publicznej (BIP). Oprócz podstawowych informacji o urzędach (nazwa, dane teleadresowe, adres strony internetowej) w biuletynie można znaleźć m.in.:

- *status prawny urzędu,*
- *organizacja urzędu,*
- *przedmiot działania i kompetencje,*
- *organy i osoby sprawujące poszczególne funkcje,*
- *majątek,*
- *zasady funkcjonowania,*
- *sposoby stanowienia aktów prawnych,*
- *sposoby przyjmowania i załatwiania spraw,*
- *informacja o prowadzonych przez daną instytucję rejestrach, ewidencjach i archiwach oraz o sposobach i zasadach udostępniania danych w nich zawartych,*
- *teksty aktów prawnych, szczególnie aktów prawa miejscowego w przypadku jednostek samorządu terytorialnego czy rozporządzeń i innych dokumentów w przypadku ministerstw,*
- *ogłoszenia o zamówieniach publicznych zarówno tych obecnie prowadzonych, jak i archiwalnych.*

Więcej informacji na stronie: www.bip.gov.pl

Źródło: Opracowanie własne.

Wejdź na stronę BIP-u urzędu twojej gminy lub miasta i dowiedz się, jakie informacje można tam znaleźć. Sporządź krótką notatkę.

Mimo że na instytucjach i urzędach ciąży ustawowy **obowiązek udostępniania informacji obywatelom**, to nie wszystkie treści czy dokumenty znajdziemy w BIP-ie, bo też nie wszystkie z nich mogą i muszą być tam umieszczone. Jeśli jednak chcemy sprawdzić, ile urząd gminy zapłacił za określoną usługę i komu, lub zapoznać się z danymi statystycznymi dotyczącymi wydanych przez niego decyzji lub działań, mamy prawo zwrócić się do urzędu z **wnioskiem o udostępnienie informacji publicznej**. I takie informacje od niego otrzymamy. Inaczej ma

się sprawa z udostępnianiem informacji o osobach. Na naszą prośbę urząd może przestać nam jedynie informację w **formie zanonimizowanej**, czyli po usunięciu z jej treści informacji identyfikujących danego obywatela czy obywatelkę. Zazwyczaj wszystkie imiona, nazwiska, adresy i inne dane osób występujących w dokumencie zostaną wówczas zasłonięte, najczęściej zaczerńnione (zasada ta nie dotyczy osób pełniących funkcje publiczne lub mających związek z pełnieniem tych funkcji). Zgodnie z przepisami nie otrzymamy także informacji objętej tajemnicą państwową czy służbową.

Wniosek o dostęp do informacji publicznej możemy złożyć listownie, za pośrednictwem maila lub formularza na stronie internetowej urzędu (usługa ta nie wszędzie jest dostępna). We wniosku, oprócz **naszych danych**, jakie są wymagane przy składaniu podań, w tym adresu zamieszkania oraz e-mail (jeśli chcemy otrzymać tą drogą odpowiedź), podajemy także dane urzędu, do którego go kierujemy oraz wskazujemy dokładnie, o przekazanie jakiego rodzaju informacji prosimy. Wniosek nie musi być podpisany. Należy jednak w nim zaznaczyć wyraźnie, w jaki sposób chcemy otrzymać dane, czy chcemy uzyskać kopie dokumentów pocztą, a może skany na adres e-mail. Urząd powinien przestać informację, o której prosimy, **w ciągu 14 dni**, ale maksymalnie ma na to 2 miesiące. Jeśli tego nie zrobi, możemy złożyć do sądu administracyjnego skargę na bezczynność urzędu.

Zazwyczaj usługa ta jest **bezpłatna**. Tylko w sytuacji, kiedy urząd poniesie dodatkowe koszty związane z przygotowaniem danych lub dokumentów (np. ze skanowaniem plików lub zapisaniem danych na płytę CD), będziemy zobowiązani do zapłaty. Wysokość opłaty może być jednak wyższa niż koszty, które musiał ponieść urząd (więcej informacji: na stronie internetowej www.informacjapubliczna.org).

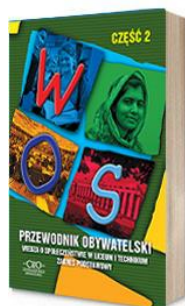
Konieczność przestrzegania **zasady jawności życia publicznego** związana jest przede wszystkim z funkcjonowaniem organów władzy publicznej i działalnością osób pełniących funkcje publiczne. Pozwala to na **obywatelską kontrolę działań** rządzących na każdym szczeblu administracji publicznej.

Witold Klaus, *Obywatel i obywatelka w urzędzie w: Przewodnik obywatelski. Wiedza o społeczeństwie w liceum i technikum – zakres podstawowy. Część 2, s. 96-98.*

S Ł O W N I C Z E K O B Y W A T E L S K I

INFORMACJA PUBLICZNA – to każdego rodzaju informacja, która wiąże się z działaniem instytucji publicznej czy osób pełniących funkcje publiczne (radni, wójtowie, posłowie etc.), w tym z realizacją ich zadań czy wydawaniem pieniędzy publicznych.

ADMINISTRACJA ELEKTRONICZNA, E-ADMINISTRACJA – administracja publiczna wykorzystująca nowoczesne technologie, głównie internet, w celu poprawy jakości usług publicznych. Ma również na celu poprawienie demokratyzacji i prowadzi do zbudowania społeczeństwa informacyjnego.

Przewodnik obywatelski to podręcznik, z którego warto (się) uczyć!

Dodatkowe informacje i materiały znajdziesz na stronie internetowej:
<https://koss.ceo.org.pl/wos-do-liceum-i-technikum>